

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 41/2024-16

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miloša Maďara a sudcov Jany Baricovej a Miroslava Duriša (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného advokátom JUDr. Tiborom Šulákom, Nám. Dr. M. Thege Konkolyho 3, Hurbanovo, proti rozsudku Krajského súdu v Nitre č. k. 2To/4/2023-1397 z 20. septembra 2023 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 2. januára 2024 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a svojho práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom krajského súdu č. k. 2To/4/2023-1397 z 20. septembra 2023. Sťažovateľ zároveň navrhuje zrušiť napadnutý rozsudok krajského súdu a vrátiť mu vec na ďalšie konanie. Sťažovateľ si uplatňuje proti krajskému súdu finančné zadosťučinenie vo výške 3 000 eur a aj náhradu trov právneho zastúpenia v konaní pred ústavným súdom.

2. Z ústavnej sťažnosti a k nej pripojených príloh vyplýva nasledujúci stav veci:

Rozsudkom Okresného súdu Komárno sp. zn. 3T/59/2021 z 11. augusta 2022 bol obžalovaný sťažovateľ uznaný vinným z obzvlášť závažného zločinu nedovolenej výroby omamných a psychotropných látok, jedov alebo prekurzorov, ich držania a obchodovania s nimi podľa § 172 ods. 1 písm. c), d), ods. 2 písm. c) Trestného zákona a z prečinu nedovolenej výroby omamných a psychotropných látok, jedov alebo prekurzorov, ich držania a obchodovania s nimi podľa § 173 ods. 1 Trestného zákona. Proti tomuto rozsudku ihneď po jeho vyhlásení podal odvolanie sťažovateľ proti všetkým jeho výrokom, ako aj proti konaniu, ktoré mu predchádzalo.

O predmetnom odvolaní rozhodol krajský súd napadnutým rozsudkom tak, že zrušil rozsudok okresného súdu a sťažovateľa uznal za vinného zo zločinu nedovolenej výroby omamných a psychotropných látok, jedov alebo prekurzorov, ich držania a obchodovania s nimi podľa § 172 ods. 1 písm. c), d) Trestného zákona účinného do 1. mája 2022 a prečinu nedovolenej výroby omamných a psychotropných látok, jedov alebo prekurzorov, ich držania a obchodovania s nimi podľa § 173 ods. 1 Trestného zákona. Zároveň mu krajský súd napadnutým rozsudkom uložil úhrnný trest odňatia slobody vo výmere 4 rokov a na výkon tohto trestu ho zaradil do ústavu na výkon trestu s minimálnym stupňom stráženia. Okrem toho napadnutým rozsudkom krajský súd sťažovateľovi uložil aj trest prepadnutia v ňom uvedených vecí.

II.

Argumentácia sťažovateľa

3. Sťažovateľ vo svojej ústavnej sťažnosti v prvom rade namietal, že odvolanie podal aj z dôvodu, že v skutku, ktorý mu bol odsudzujúcim rozsudkom kladený za vinu, boli uvedené nesprávne množstvá obvykle jednotlivých dávok drogy. Odvolací súd sa ale v napadnutom rozsudku s touto námietkou podľa sťažovateľa dostatočne nezaoberal a množstvo bežnej jednorazovej dávky ponechal ako 0,2 g, pričom túto hodnotu prevzal zo znaleckého posudku Kriministického a expertízneho ústavu Policajného zboru v Bratislave, ktorý bol predložený ešte v konaní pred okresným súdom. Sťažovateľ ale poukázal na to, že v inom konaní pred okresným súdom (3 T 104/2018) určil rovnaký znalecký ústav jednotlivú jednorazovú dávku drogy na hmotnosť 0,5 g, aj keď v tomto prípade išlo o marihuanu, v ktorej bola nižšia koncentrácia THC okolo 3 % až 4,5 % hmotnostných (na rozdiel od koncentrácie účinnej látky THC 11,4 % v sťažovateľovom prípade). Odkázal pritom aj na stanovisko Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. Tpj 29/2019, podľa ktorého určenie bežnej jednotlivej dávky drogy nie je závislé od koncentrácie účinnej látky v droge.

4. Okrem toho sťažovateľ sa domnieval, že krajský súd, ako aj okresný súd nevyhodnotili správne dôkaz vykonaný výsluchom svedka [REDAKOVANÉ], pretože hoci výpoveď tohto svedka vyhodnotil vo viacerých bodoch ako nepravdivú a nevierohodnú, uveril mu v časti, že sťažovateľ mal pestovať a predávať marihuanu, resp. že zaistené indoorové zariadenie na pestovanie marihuany je sťažovateľovo. Sťažovateľ zastával názor, že krajský súd mal hodnotiť výpoveď [REDAKOVANÉ] *en bloc* ako nepravdivú, pretože čiastočné nepravdy spochybňujú jeho výpoveď aj vo zvyšnej časti, resp. v prospech sťažovateľa mal použiť zásadu *in dubio pro reo*. Sťažovateľ tiež vyčítal krajskému súdu, že nevyriešil rozpor medzi výpoveďou [REDAKOVANÉ] a samotného sťažovateľa, ktorý okrem iného tvrdil, že indoorové zariadenie na pestovanie marihuany, ktoré prepadlo štátu, nepatrí jemu, ale práve [REDAKOVANÉ] (hoci sa našlo pri domovej prehliadke u matky sťažovateľa, pozn.).

5. Pre už uvedené dôvody sťažovateľ považoval napadnutý rozsudok krajského súdu za arbitrárny, tvrdil, že mu bolo znemožnené brániť svoje práva a v konečnom dôsledku bolo porušené jeho právo na spravodlivý proces. Uvedené porušenia podriadil pod napádané porušenie čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru.

6. Sťažovateľ vo svojej ústavnej sťažnosti neuviedol, prečo nepodal vo svojej trestnej veci dovolanie.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

7. Podstatou ústavnej sťažnosti je porušenie základného práva na súdnu ochranu a práva na spravodlivý proces (čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru) napadnutým rozsudkom krajského súdu.

8. Pri predbežnom prerokovaní návrhu na začatie konania ústavný súd zisťuje, či dôvody uvedené v § 56 ods. 2 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie.

9. Z čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že systém ústavnej ochrany základných práv a slobôd je rozdelený medzi všeobecné súdy a ústavný súd, pričom právomoc všeobecných súdov je ústavou založená primárne („... ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd“) a právomoc ústavného súdu len subsidiárne, t. j. na princípe subsidiarity. Z princípu subsidiarity vyplýva, že právomoc ústavného súdu poskytnúť ochranu základným právam a slobodám je daná iba vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné súdy. Ústavný súd pri uplatňovaní svojej právomoci vychádza zo zásady, že ústava ukladá všeobecným súdom chrániť nielen zákonnosť, ale aj ústavnosť, a preto je právomoc ústavného súdu subsidiárna a nastupuje až vtedy, ak nie je daná právomoc všeobecných súdov (m. m. IV. ÚS 236/07). Ak ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti zistí, že sťažovateľ sa ochrany svojich základných práv alebo slobôd môže domôcť využitím jemu dostupných a účinných prostriedkov nápravy pred iným (všeobecným) súdom, musí takúto sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku právomoci na jej prerokovanie (m. m. IV. ÚS 115/07, I. ÚS 6/04, IV. ÚS 179/05, IV. ÚS 243/05, II. ÚS 90/06, III. ÚS 42/07).

10. Zmyslom a účelom uvedeného princípu subsidiarity je to, že ochrana ústavnosti nie je a ani podľa povahy veci nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale je úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií. Všeobecné súdy, ktoré sú povinné vykladať a aplikovať príslušné zákony na konkrétny prípad v súlade s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou podľa čl. 7 ods. 5 ústavy, sú primárne zodpovedné aj za dodržiavanie tých práv a základných slobôd, ktoré ústava alebo medzinárodná zmluva dotknutým fyzickým osobám zaručuje. Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti *ultima ratio* inštitucionálny mechanizmus, ktorý nasleduje až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popieranie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu podľa zásad uvedených v § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde (m. m. III. ÚS 149/04, IV. ÚS 135/05).

11. Ústavný súd dožiadaním v informačnej kancelárii okresného súdu, ako aj u súdnej asistentky v trestnej kancelárii okresného súdu zistil, že k 12. januáru 2024 sťažovateľ nepodal v predmetnej trestnej veci dovolanie.

12. Poukazujúc na obsah námietok a argumentov obsiahnutých v ústavnej sťažnosti, ústavný súd konštatuje, že minimálne argumentačná línia sťažovateľa o tom, že mu bolo znemožnené brániť jeho práva, resp. jeho tvrdenie, že napadnutý rozsudok je arbitrárny, celkom zjavne reflektujú dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku (t. j. zásadným spôsobom bolo porušené právo na obhajobu, pozn.). Uvedenú okolnosť žiadnym spôsobom nespochybňuje ani okolnosť, že dovolací súd nie je oprávnený skúmať a meniť zistený skutkový stav. Ústavný súd preto konštatuje, že ešte pred podaním ústavnej sťažnosti sa mal sťažovateľ so svojimi námietkami obrátiť na dovolací súd.

13. Ústavný súd pripomína, že nie je jeho kompetenciou ako nezávislého orgánu ochrany ústavnosti predpovedať rozhodnutie najvyššieho súdu týkajúce sa dovolania sťažovateľa vo vzťahu k jeho prípustnosti, resp. neprípustnosti (o tom v konečnom dôsledku môže rozhodnúť iba najvyšší súd v dovolacom konaní, pozn.). Využitie všetkých prípustných opravných prostriedkov je však v súlade s § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde jednou zo základných podmienok, ktorých splnenie je nevyhnutné pre prípadný zásah zo strany ústavného súdu.

14. K otázke konkurencie dovolania a ústavnej sťažnosti zaujal ústavný súd vo svojej judikatúre opakovane právny názor, ktorý bol do dôsledkov vysvetlený v uznesení ústavného súdu sp. zn. IV. ÚS 404/2022 zo 6. septembra 2022 (schválený plénom ústavného súdu ako právna veta za rok 2022, publikovaný v Zbierke nálezov a uznesení Ústavného súdu Slovenskej republiky pod č. 84/2022) v znení: I. Nie každé rozhodnutie o mimoriadnom opravnom prostriedku spôsobuje zachovanie zákonnej lehoty na podanie ústavnej sťažnosti vo vzťahu k rozhodnutiu, ktoré bolo mimoriadnym opravným prostriedkom napadnuté, zohľadňujúc predovšetkým subsidiaritu konania o ústavných sťažnostiach, preto posledná veta § 124 zákona o ústavnom súde o zachovaní tejto lehoty je určená na to, aby sťažovateľ v ústavnej sťažnosti mohol uplatniť námietky neuplatniteľné v mimoriadnom opravnom prostriedku. Ak by rozhodnutie o dovolaní bolo negatívne, má sťažovateľ pri zachovaní princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu možnosť napadnúť ústavnou sťažnosťou rozhodnutie dovolacieho súdu. Pokiaľ ide o námietky proti dovolaním napadnutému rozhodnutiu, ktoré nebolo možné uplatniť v dovolacom konaní, je možné ich potom uplatniť súčasne, ale až v ústavnej sťažnosti. Lehota na podanie ústavnej sťažnosti ústavnému súdu bude považovaná za zachovanú aj vo vzťahu k predchádzajúcemu právoplatnému rozhodnutiu všeobecného súdu (začína plynúť podľa § 124 poslednej vety zákona o ústavnom súde). II. V prípade podania dovolania (iného opravného prostriedku) a súčasne, resp. pred rozhodnutím v tomto opravnom konaní aj ústavnej sťažnosti ústavný súd ústavnú sťažnosť odmietne pre nedostatok svojej právomoci na jej prerokovanie; to nebráni postupu podľa druhého odseku bodu I (obdobne IV. ÚS 471/2022, IV. ÚS 534/2022, IV. ÚS 24/2023).

15. Ústavný súd musí všeobecným súdom poskytnúť príležitosť plne rozvinúť ich právomoc, keďže aj im patrí možnosť a povinnosť poskytnúť sťažovateľovým základným právam a slobodám ochranu v medziach ich zákonom zverených kompetencií. Táto ochrana je v rámci vzťahu medzi všeobecnými súdmi a ústavným súdom podľa princípu subsidiarity delená a postupná, nie delená a súbežná. Ústavný súd nie je súčasťou systému všeobecného súdnictva a jeho právomoc nastupuje spravidla až vtedy, ak sťažovateľ pred všeobecnými súdmi vyčerpá všetky účinné prostriedky nápravy vo vzťahu ku konaniu, resp. rozhodnutiu ako celku. V prípade, ak v rámci toho istého konania (rozhodnutia) je možné niektoré námietky uplatniť pred dovolacím súdom a iné nie, ústavný súd v tejto súvislosti považuje za v rozpore s už zmieneným princípom subsidiarity tieto

procesné nároky drobiť a ponechať ich samostatnému procesnému osudu. V prípade potenciálneho úspechu sťažovateľov pred dovolacím súdom (čo i len vo vzťahu k niektorým uplatneným námietkam) totiž stráca ďalšie konanie pred ústavným súdom zmysel (I. ÚS 182/2023).

16. Sťažovateľ tiež netvrdil (tým menej preukazoval), že dovolanie nepodal z dôvodov hodných osobitného zreteľa, a preto zo strany ústavného súdu neprichádza do úvahy ani prípadný postup podľa § 132 ods. 3 zákona o ústavnom súde.

17. Ústavný súd teda konštatuje, že ústavná sťažnosť nemá byť podávaná z dôvodu „procesnej opatrnosti či nedotknuteľnosti“ fyzickej osoby alebo právnickej osoby, ale až vtedy, ak sa sťažovateľ nemôže reálne domôcť ochrany svojich práv u ostatných orgánov verejnej moci. Postavenie ústavného súdu tak možno obrazne prirovnáť k „záchranej brzde“, ktorú je možné použiť až vtedy, ak zlyhajú všetky obvyklé a predvídané prostriedky na zabránenie vzniku hrozacej ujmy, teda zabránenie porušenia ústavných práv. Konanie o ústavnej sťažnosti však nie je a ani nemôže byť pomyselnou „skratkou“, ktorou by bolo možné obchádzať konanie už vedené, resp. ktoré môže byť vedené na návrh sťažovateľa pred inými orgánmi verejnej moci (IV. ÚS 68/2020, III. ÚS 415/2020, II. ÚS 559/2021, IV. ÚS 404/2022, II. ÚS 514/2022).

18. Subsidiarita ústavnej sťažnosti má pritom dimenziu formálnu i materiálnu. Formálna dimenzia znamená, že sťažovateľ pred podaním ústavnej sťažnosti musí „formálne“ podať všetky prostriedky na ochranu práv, ktorými disponuje, a materiálnou subsidiaritou je myslené to, že tieto prostriedky odôvodní spôsobom, ktorý všeobecnému súdu umožní ústavnoprávny prieskum. Pokiaľ právny predpis ustanoví, že v určitej procesnej situácii je príslušný na rozhodovanie o právach a slobodách jednotlivca konkrétny orgán verejnej moci, bolo by zásahom do jeho právomoci a porušením princípu del'by moci (čl. 2 ods. 2 ústavy), pokiaľ by iný orgán o týchto právach rozhodoval bez toho, aby bola daná možnosť príslušnému orgánu na realizáciu jeho právomoci. Obidve tieto hľadiská preto treba reflektovať pri interpretácii a aplikácii jednotlivých inštitútov zákona o ústavnom súde, v danom prípade pre posúdenie prípustnosti ústavnej sťažnosti a príslušnosti ústavného súdu na jej prijatie na ďalšie konanie.

19. Ústavný súd teda konštatuje, že samotná skutočnosť, že sťažovateľ môže podať dovolanie, v tomto momente vylučuje, aby sa ústavný súd meritórne zaoberal jeho argumentáciou uvedenou v jeho ústavnej sťažnosti. Meritórne preskúmanie ústavnej sťažnosti sťažovateľa ústavným súdom v situácii, keď nevyužil právny prostriedok ochrany svojich základných práv, ktorý mu zákon účinne poskytuje, t. j. nepodal dovolanie, hoci ho podať mohol, by bolo porušením princípu subsidiarity ako sťažnostného atribútu vzťahu medzi ústavným súdom a sústavou všeobecných súdov, na ktorom je založené rozhodovanie o sťažnostiach podľa čl. 127 ods. 1 ústavy. Skutočnosť, že sťažovateľ nevyužil účinný zákonný opravný prostriedok, ktorý mal k dispozícii, tak zakladá neprípustnosť jeho ústavnej sťažnosti.

20. Vzhľadom na už uvedené skutočnosti a závery ústavný súd pri predbežnom prerokovaní odmietol ústavnú sťažnosť sťažovateľa podľa § 56 ods. 2 písm. d) zákona o ústavnom súde z dôvodu jej neprípustnosti.

21. Vzhľadom na odmietnutie ústavnej sťažnosti ako celku bolo už bez právneho významu rozhodovať o ďalších návrhoch sťažovateľa, ako ich špecifikoval v petite svojej ústavnej sťažnosti.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 24. januára 2024

Miloš Maďar
predseda senátu